

Nr 434.

Av herr **Nordström** i Kramfors **m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 112, med förslag till skogshärbärgeslag m. m.*

I Kungl. Maj:ts proposition nr 112 framlägges förslag till ny skogshärbärgeslag. Detta förslag hälsas med tillfredsställelse, ty jämfört med nu gällande lagstiftning på detta område betyder ett antagande av förslaget ett framsteg. Dock torde Kungl. Maj:ts förslag till ny skogshärbärgeslag böra i vissa stycken omformuleras och i ett par fall kompletteras i överensstämmelse med följande synpunkter.

De urusla förhållanden under vilka den här ifrågavarande arbetarekategorien i gemen nu lever får icke tagas till intäkt för att genom lagföreskrifternas karaktär även formellt giva dem en mindre gynnad särställning i förhållande till andra arbetarekategorier, vilkas motsvarande förhållanden regleras av andra redan gällande lagar.

Likaså bör även föreskrifterna icke minst ur lagtillämpningssynpunkt göras möjligast enhetliga med för andra arbetarekategorier gällande liknande lagar och där så ske kan en utvidgning av sådana nu gällande lagars giltighetsområde åstadkommas till även här ifrågavarande arbetaregrupp. Detta gäller icke minst förhållandena till arbetarskyddslagen.

Lagen bör vidare så utformas, att däri lämnade föreskrifter icke i någon del kan göras verkningslösa genom från berörd parts sida i sådant syfte vidtagen åtgärd på område, som ej regleras av denna lag eller av annan gällande lag, vare sig det gäller tillämpning eller övervakande.

Föreskrift i lagen bör mera taga sikte på det verkligt förekommande sättet för byggnads utnyttjande än på det vid byggnadens uppförande avsedda utnyttjandet för att ej giva möjlighet till att, under åberopande av förändrade och vid byggnadens uppförande ej förutsebara förhållanden, undanröja den avsedda effekten med föreskrifterna.

Vidare bör uppmärksammas, att föreskrifter av sådant slag, som här avses, ju avser att fixera minimikrav, men att dessa krav genom den auktoritativa sanktion, som de genom lagkaraktären får i förening med företagarnas privatekonomiska intressen, lätt nog kan komma att betraktas och behandlas som optimum för kvalitet och kvantitet. Följden härav kan bli och blir nog ofta att fixerandet av dylika krav, som utgår från nuvarande medelstandard eller t. o. m. minimistandard, snarare kommer att medföra en allmän standardför sämring än en förbättring.

Ävenledes bör här påpekas vikten av, att föreskrifterna får en sådan formulering, att de ej genom att fixera tekniska detaljer hindrar en teknisk utveckling till det bättre, utan att föreskrifterna mera tar sikte på att fixera de

tekniska fordringarna på byggnad och anordningar än på detaljutformningen och att exempelvis kvantitativa krav göras avhängiga av en lägre eller högre kvalitativ standard och vice versa.

Beträffande föremålet för här ifrågasvarande lagförslag, "skogshärbärgen", bör slutligen kraftigt framhållas, att det i allmänhet så långt ifrån rör sig endast om tillfälliga natthärbärgen, att byggnaderna snarare i många fall skall under en avsevärd del av året för arbetaren helt ersätta den normala bostaden och således icke blott bereda nödortfittigt skydd samt sovplats och matplats utan även möjlighet till vila, rekreation och sysselsättning under fritiden.

Utifrån dessa synpunkter torde det framlagda lagförslaget böra granskas. De erinringar, som därvid kan anföras, anser vi böra medföra motsvarande ändringar.

1 § föranleder ingen annan erinring än möjligen den, att formuleringen i första stycket med ordet "natthärbärke" i sammanställning med "sådant härbärke" synes ge det senare ordet en inskränktare innebörd än vad som motsvarar den i 2 § använda formuleringen "tillfällig bostad". Vad 2 § beträffar, torde andra stycket lämpligen böra utgå och ersättas av motsvarande stadga i följande §. Denna 3 § innehåller de tekniska kraven på byggnaderna samt bestämmelserna för deras utnyttjande. Det synes som om denna paragraf varit i behov av såväl tekniskt saklig som formell genomsyn. Huvudanmärkningarna är följande. Formuleringen i stycket a) "under normala förhållanden" synes kunna tagas till intäkt för tillfälligt inkvarterande av ett större antal arbetare. Uttrycket "bostaden" under b) är vagt och synes kunna ge anledning till tvivel om huruvida vindfång, torkrum etc. även måste ha denna minimihöjd. Bestämmelsen om "trägolv" under c) torde böra kompletteras med hänsyn till möjligt användande av hårda skivor av board eller dylikt. Vidare är uttrycket "trossbotten" knappast entydigt och bestämmelse av denna art torde ej böra inskränkas till byggnad som uppföres "vintertid eller å tjälad mark". Föreskrift borde i stället införas om värmeisolering och om fribärande golvlag. Bestämmelserna om fönster under d) synas för svaga. Minimistorlek av fönster bör fixeras. Bestämmelsen om fönstrens utförande har fått en tekniskt osaklig formulering, som t. o. m. synes utesluta användande av kopplade bågar. Formuleringen av stycket synes ej heller tillräckligt klart ange, att fönster skall finnas utan endast hur sådana skall anordnas. Att varje rum skall ha fönster föreskrives ej heller. Föreskrifterna under e) borde i överensstämmelse med tidigare anförda synpunkter böra omformuleras till att avse antalet arbetare, som i härbärke utan de i stycket angivna rummen må inkvarteras. Bestämmelsen om avträde under f) bör kompletteras med bestämmelse om avträdes läge i förhållande till vattentag.

Utöver här anförda ändringar och kompletteringar bör även föreskrift under denna § intagas om sovplatser, om väggars och taks isolering och täthet samt om härbärges anordnande för gemensam mathållning. Dessa senare bestämmelser bör så formuleras, att de uppmuntrar och understödjer en utveckling till

härbärgen med särskilt matrum (kök), lämpligen på det sättet att krav på utrymme ställes högre för härbärke utan än för sådant med matrum. Liknande formulering bör bestämmelserna om torkrum etc. få.

Härigenom borde 3 § få följande lydelse:

3 §.

I fråga om härbärke iakttagas:

a) Härbärke skall vara anordnat med särskilt vindfång och bör i allmänhet utöver ett eller flera sovrum innehålla förvaringsrum, torkrum och matrum.

b) Väggar, golv och tak i härbärke skall vara så utförda att de erbjuder tillräcklig värmeisolering och täthet. Yttertak skall vara så utfört att vatten därifrån avrinner och så att vatten ej intränger därigenom. Golv skall vara av trä eller annat därmed minst likvärdigt material samt utföras fritt från underliggande mark.

c) Avståndet mellan golv och tak i de delar av sovrum och matrum, som ej disponeras av fast inredning, må ej understiga två meter.

d) Sovrum, matrum och torkrum skall vara försett med eldstad eller annan uppvärmningsanordning.

e) Sovrum och matrum skall vara försedda med fönster. Varje fönster skall ha en fri glasyta av minst en kvadratmeters storlek och vara anordnat med dubbla glas med luftmellanrum.

f) Sovrum skall vara inrett med sängar eller britsar och må i sovrum ej inkvarteras flera arbetare än vad som motsvarar antalet sängar eller britsar.

g) För att rum skall anses som matrum i bemärkelse, som här avses, må i detsamma ej inkvarteras annan än för hushållets skötsel anställda personer och skall dylikt matrum vara inrett med anordning för matlagning och bakning samt skåp för förvaring av matvaror och servis.

h) I härbärke med enbart sovrum må ej inkvarteras flera än 3 arbetare. Finnes utöver sovrum jämväl förvaringsrum och torkrum må högst 9 arbetare inkvarteras.

j) I sovrum må ej inkvarteras flera arbetare än att på varje arbetare kommer en luftvolym av minst åtta kubikmeter, vilket mått må minskas till sju kubikmeter, där särskilt torkrum och förvaringsrum finnes och till fem kubikmeter, där dessutom särskilt matrum finnes.

k) På lämpligt avstånd från härbärke skall finnas avträde inom skjul. Dylikt avträde skall vara beläget, så att avrinning därifrån ej förorenar vattendrag eller brunn, varifrån dricksvatten tages.

Där det i visst fall finnes av särskilda skäl påkallat äger yrkesinspektionens chefsmyndighet medgiva undantag från vad i denna paragraf stadgas.

4 och 5 §§ föranleder ej ur dessa synpunkter erinran. § 6 däremot anses ur ovan anförda synpunkter bestämt böra omformuleras i överensstämmelse med

31 § i Arbetarskyddslagen. Påpekas bör bl. a. den vagare formulering av bestämmelserna om arbetarombud med "må" i stället för arbetarskyddslagens "bör". Paragrafen torde böra ha följande lydelse.

6 §.

Å arbetsställe, som i denna lag avses, bör arbetarna inom sig utse ett eller flera ombud att företräda dem i frågor rörande härbärgenas eller skogsstallens beskaffenhet och användande eller rörande anordnande av nya sådana. Om valet bör ombuden underrätta arbetsgivaren samt skogsyrikesinspektören.

Arbetsgivaren så ock den, som utövar ledningen av arbetet, bör i frågor som i första styckets sagts söka samråd med arbetarnas ombud.

Ombuden bör verka för främjande av bättre levnadsförhållanden inom härbärgena samt jämväl söka arbetarnas medverkan därtill. När ombuden genom klagomål eller eljest erhåller kännedom om missförhållande, bör de söka få detsamma avhjälpt genom hänvändelse till arbetsgivaren eller, där rättelse på sådant sätt ej vinnes, till skogsyrikesinspektören. Har arbetsgivare från ombud mottagit hänvändelse rörande frågor, som här sagts, har han att inom skälig tid giva ombudet besked i frågan.

Vid inspektion arbetsstället.

Under hänvisning till vad ovan anförts får vi därför hemställa,

att riksdagen vid behandling av propositionen nr 112 angående skogshärbärgeslag beslutar ändringar av 2, 3 och 6 §§ i enlighet med ovanstående formulering.

Stockholm i mars 1937.

Axel Nordström.

S. Rönn-Christiansson.

J. H. Brädefors.

H. Hagberg.